

Pošta vydala známku „150 rokov vedeckých pozorovaní Zeme“

Bratislava, 27. mája 2022

Slovenská pošta dnes, 27. mája 2022 vydala poštovú známku „150 rokov vedeckých pozorovaní Zeme“ s nominálnou hodnotou 2,00 €.



Poštová známka rozmerov 44,1 × 26,5 mm, vrátane perforácie, vyšla vo forme tlačového listu s 50 známkami. Známkou vytlačila technikou ofsetu spoločnosť Tiskárna Hradištko, s.r.o. Ústredným motívom poštovej známky je silueta človeka – pozorovateľa v kontraste s použitím vedeckých symbolov, technických značiek, odkazujúcich na 4 oblasti vedeckých pozorovaní – seizmické, meteorologické, geomagnetické a slnečné pozorovania.

Súčasne s poštovou známkou bola vydaná obálka prvého dňa s pečiatkou FDC, s dátumom 27.5.2022 a domicilom mesta Bratislava. Motívom FDC sú Helmholtzove cievky, ktoré sa používajú na eliminovanie zemského magnetického poľa. Motívom FDC pečiatky je kruh ako obraz Zeme, bunky, základného geometrického tvaru. FDC vytlačila technikou digitálnej tlače spoločnosť Tiskárna Hradištko, s.r.o. Autorom výtvarného návrhu poštovej známky, FDC a FDC pečiatky je Mgr. art. Ľuboslav Paľo, ArtD..

Poznávanie Zeme je staré ako ľudstvo samo. Prvé písomne zaznamenané pozorovania prírodných procesov nachádzame už v staroveku. V Mezopotámii a starom Egypte súviseli najmä so zaznamenávaním klimatických javov a počasia pre potreby poľnohospodárov. Feničania boli nielen skvelí obchodníci a moreplavci, ale aj kartografi. Starí Gréci a Rimania rozvíjali nielen filozofiu, ale aj matematiku, fyziku, vedeli opísať účinky zemetrasení, výbuchov sopiek. Veda sa na vysokej úrovni vyvíjala v Číne, Indii. Arabi boli výborní metalurgovia, chemici. Na území Slovenska sa vedecké poznanie o Zemi rozvíjalo v súvislosti s baníctvom a hutníctvom pri ťažbe a spracovaní nerastných surovín najmä od 18. storočia.

Systematické vedecké pozorovania prírodných procesov sú však mladšie. Jedným z najdôležitejších míľnikov rozvoja modernej vedy na Slovensku bolo budovanie moderného vedeckého pracoviska v Hurbanove (Stará Ďala, Ógyalla) Dr. Mikulášom Thege Konkolyom v rokoch 1867 – 1868. V roku 1871 tu bolo založené jedno z prvých astrofyzikálnych observatórií v Európe – hviezdáreň. V roku 1872 meteorologickú stanicu v Hurbanove začlenili do siete meteorologických staníc Uhorska a odvtedy z nej pochádzajú kvalitné meteorologické záznamy. Séria nepretržitých 150-ročných

Kontakt

Mgr. Iveta Dorčáková

hovorkyňa, Slovenská pošta, a.s. **e:** dorcakova.iveta@slposta.sk **w:** www.posta.sk

pozorovaní je mimoriadne dôležitá pri štúdiu klimatickej zmeny. Po roku 1890 sa v Hurbanove začalo sledovať magnetické pole Zeme. Z pozorovacích aktivít geomagnetického observatória mali (a aj dnes majú) pre prax najväčší význam merania magnetickej deklinácie, čo je odchýlka magnetického kompasu od skutočného zemepisného severu. Poslednou aktivitou Dr. Thege Konkolyho bolo postavenie seizmického pavilónu. Éra vedeckého monitorovania zemetrasení začala na území Slovenska od roku 1902. Súčasnú mechanickú seizmografy typu Mainka fungujú na seizmickej stanici Hurbanovo takmer nepretržite od roku 1912, čo je celosvetovo unikátne. Motívom na FDC sú Helmholtzove cievky, ktoré sa používajú na eliminovanie zemského magnetického poľa. V geomagnetickom observatóriu v Hurbanove sa systém Helmholtzových cievok spoločne so sondou protónového magnetometra používal na presné, takzvané absolútne merania vertikálnej a horizontálnej zložky geomagnetického poľa. Aparatúra slúžila od sedemdesiatych do deväťdesiatych rokov 20. storočia, kedy bola nahradená modernejšími prístrojmi.

Mgr. Fridrich Valach, PhD. a RNDr. Ján Madarás, PhD.

Kontakt

Mgr. Iveta Dorčáková

hovorkyňa, Slovenská pošta, a.s. **e:** dorcakova.iveta@slposta.sk **w:** www.posta.sk